اخبار کوتاه

ایجاد مناطق آزاد جدید تسریع خواهد شد

دبیر شورای‌عالی مناطق آزاد تجاری‌صنعتی و ویژه اقتصادی افزود در خصوص ایجاد مناطق آزاد جدید، فصل الخطاب قانون است و با توجه به تصویب قانون گذار، حتماً تسریع خواهد شد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد، حجت الله عبدالملکی در نشست با معاونین و مدیران این مجموعه از مناطق آزاد به عنوان موتور محرک توسعه اقتصاد کشور نام برد و اظهار کرد، مجموعه دبیرخانه شورای‌عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از بخش‌های مهم اقتصادی کشور و دولت محسوب می‌شوند و رئیس جمهور نیز نسبت به این مناطق حساسیت ویژه‌ای دارند.

وی افزود: مناطق آزاد با شرایط و خصوصیاتی ویژه در نظر گرفته شده است که این ویژگی‌ها این مناطق را به موتور محرک اقتصاد کشور تبدیل کرده است.

عبدالملکی، به کمبودها و کاستی‌ها در برخی از مناطق آزاد کشور اشاره کرد و گفت: به طور کلی گلایه‌هایی در خصوص عملکرد مناطق آزاد وجود دارد، مثل اشکالاتی که در بسیاری از نظام‌های اقتصادی کشور با آن مواجه هستیم، اما در مقابل این اشکالات، ظرفیت‌های قابل اعتنایی است.

وی به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی اشاره کرد و گفت: انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات، تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج و مهم‌ترین آن رفاه مناسب ساکنان این مناطق از جمله سیاست‌های کلی اقتصادی مقاومتی در این مناطق است که بر آن تأکید شده است.

دبیر شورای‌عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی افزود: در خصوص ایجاد مناطق آزاد جدید، فصل الخطاب قانون است و با توجه به تصویب قانون گذار، حتماً تسریع خواهد شد.

عبدالملکی، در پایان از اقدامات صورت گرفته در دولت‌های قبل و زحمات سعید محمد و همچنین نصراله ابراهیمی تشکر کرد و گفت: ما رویکرد را تغییر نمی‌دهیم؛ بلکه تلاش می‌کنیم با همکاری هم سرعت را برای رسیدن به اهداف بیشتر کنیم.

رشد چشمگیر مالیات ابرازی حاصل هوشمندسازی نظام‌مالیاتی است

رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور از هوشمندسازی نظام مالیاتی و افزایش اشراف نظام مالیاتی بر اقتصاد خبر داد و گفت: مالیات ابرازی در سال جاری رشد ۲۰۰ درصدی داشته است.

به گزارش پیام آشنا، داود منظور در دومین نشست تخصصی این سازمان با مدیران و نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد اظهار کرد: مالیات ابرازی در سال جاری رشد ۲۰۰ درصدی داشته است.

وی افزود: نظام مالیاتی در آستانه تحولات مهمی پیرامون هوشمندسازی است و گام‌های اصلی برای تحقق نظام مدرن مالیاتی در حال برداشته‌شدن است.

رئیس سازمان مالیاتی گفت: اجرای برنامه‌های تحولی نظام مالیاتی باعث شد در سال گذشته حدود ۲ میلیون و ۲۰۰ هزار مودی جدید شناسایی کردیم که از این تعداد، یک و نیم میلیون مودی امسال اظهارنامه تسلیم کردند؛ چرا که متوجه شدند اطلاعات دقیقی از فعالیت اقتصادی اشخاص در اختیار سازمان امور مالیاتی کشور قرار دارد.

گفتنی است در این نشست، مدیران و نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد نیز به بیان دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرات و طرح‌ها و پیشنهادها خود در جهت تقویت توان نظام مالیاتی پرداخته و مقرر شد از توان و تجربه این تشکل‌ها به‌ویژه در زمینه توسعه فناوری‌های مالیاتی و هوش مصنوعی، ارتقای سامانه‌های مالیاتی و بهبود شیوه‌های شناسایی فرار مالیاتی استفاده مؤثری صورت گیرد.

ارجاع پرونده ۷۶۷ واحد صنفی متخلف به تعزیرات حکومتی البرز

رئیس اتاق اصناف مرکز البرز اعلام کرد: در اجرای طرح نظارتی عرضه و خدمات واحدهای صنفی طی سال جاری، ۷۶۷ پرونده واحد صنفی متخلف به تعزیرات حکومتی این استان ارجاع شده است.

به گزارش پیام آشنا، بهروز حصاری گفت: این واحدهای متخلف در بازدید از ۲۸ هزار و ۱۱۵ واحد صنفی تولیدی و خدماتی در این استان شناسایی شدند.

وی خاطرنشان کرد: بیشترین تخلفات واحد های متخلف گرانفروشی ، کم فروشی ، تقلب و عدم درج قیمت و عدم صدور فاکتور بوده است.

حصاری گفت: در این مدت نیز ۳۱۵ شکایت به صورت تلفنی و حضوری به معاونت بازرسی و نظارت اتاق اصناف برای رسیدگی ارجاع شده است.

رئیس اتاق اصناف مرکز البرز افزود: اجرای طرح های نظارتی با مشارکت اتحادیه ها، بازرسی اداره صنعت، معدن وتجارت، علوم پزشکی ، تعزیرات حکومتی و پلیس نظارت بر اماکن استان البرز انجام می شود.

وی گفت: مردم می‌توانند در صورت مشاهده هر گونه تخلف گرانفروشی، کم فروشی، درج نکردن قیمت و عدم صدور فاکتور مراتب را به واحد نظارت و بازرسی اتاق اصناف البرز با شماره ۳۶۱۱۷ مطرح کنند.

بورس

جزئیات خرید تارا و پژو ۲۰۷ از بورس

پذیرش دو خودروی سواری پژو ۲۰۷ و تارا تولیدی شرکت ایران خودرو در سایت رسمی بورس کالای ایران قرار گرفت.

به گزارش پیام آشنا، مدیریت پذیرش بورس کالای ایران در دو اطلاعیه جداگانه اعلام کرد: پذیرش خودرو سواری پژو ۲۰۷ و تارا متعلق به ایران خودرو پس از بررسی مدارک و مستندات در یکصد و چهل و چهارمین جلسه هیأت پذیرش کالا و اوراق بهادار مبتنی بر کالا در بازار اصلی بورس کالای ایران به تصویب رسید. در امیدنامه خودروی پژو ۲۰۷ آمده است: حداقل درصد عرضه در بورس کالا: ۱۰۰ درصد تولید سالانه (پس از کسر فروش خارج از بورس کالا: شامل طرح ویژه حمایت از خانواده و جوانی جمعیت و طرح جایگزینی خودروهای فرسوده) معادل ۳۳ هزار و ۵۰۰ دستگاه تعیین شده است. تولید واقعی (برابر با ظرفیت اسمی) سالانه تارا معادل ۶۷ هزار دستگاه است. پیش‌تر مجید عشقی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار اعلام کرده بود، با پذیرش دو محصول پژو ۲۰۷ و تارا (متعلق به ایران خودرو) در بورس کالا، عرضه آن‌ها به زودی انجام می‌شود.

وزیر ارتباطات اعلام کرد

کسب و کارهای اینترنتی نگران مجوز نباشند

طبق گفته وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات کسب و کارهای دیجیتال با ثبت نام در پلتفرم‌های داخلی مجوز فعالیت را دریافت می کنند.

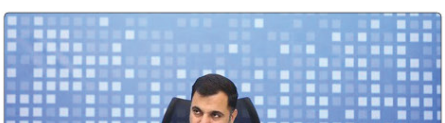

به گزارش پیام آشنا، عیسی زارع پور با انتشار پستی در یک پیام‌رسان داخلی با بیان اینکه برای کسب و کارها بسته‌های ویژه‌ای پیش بینی شده است، اظهار کرد: مخصوصا برای کسانی که در پلتفرم‌های خارجی فعالیت می‌کردند و به عبارتی برای شخصی که در خانه خود کسب و کار خلاقی داشت و کالایی را می‌خرید و از بازار بزرگ تهران با قیمت عمده فروشی تهیه می کرد و در خانه خود از بستر شبکه مجازی برای تبلیغ این کالا ها استفاده می‌کرد، بسته‌های ویژه ای پیش بینی شده است.

وی افزود: حتی شخصی که در خانه خود به ارائه خدمات می پرداخت، همین که وارد پلتفرم‌های داخلی شوند، نگرانی‌هایی در زمینه مجوز دارند ما در اینجا تدبیری با هماهنگ وزارت اقتصاد در نظر گرفته‌ایم که هر کسی در پلتفرم‌های مشمول فعالیت و کسب و کار خود را راه‌اندازی کند، ثبت نامش در پلتفرم به منزله دریافت مجوز از درگاه ملی مجوز است.

زارع پور ادامه داد: ثبت نام هم آنلاین و برخط است و احتمالا چند قلم اطلاعات درگاه ملی مجوز می خواهد که باید دریافت کنند و درصورت بارگذاری اطلاعات مجوز را دریافت می کنند برای کسب و کارهای ثبت محور که بیشتر کسانی که در این دسته قرار می گیرند همه آن‌ها مشمول می شوند.

گفتنی است آیین نامه حمایت از کسب و کارهای دیجیتال هفته گذشته با حضور وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات رونمایی شد.

مرکز آمار اعلام کرد

افزایش تورم خدمات در سال جاری

شاخص قیمت تولیدکننده در بخش‌های خدمات در تابستان امسال نسبت به فصل قبل ۱۶.۲ درصد و نسبت به فصل مشابه سال قبل ۵۶.۱ درصد و در چهار فصل منتهی به فصل جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل ۴۹.۷ درصد افزایش داشته است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، بر اساس گزارش اخیر مرکز آمار ایران با عنوان «شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات ـ فصل تابستان ۱۴۰۱ (بر مبنای سال پایه ۱۳۹۵)» آمده است که در تابستان سال جاری درصد تغییرات شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات نسبت به فصل قبل (تورم فصلی) ۱۶.۲ درصد است که در مقایسه با همین اطلاع در فصل قبل (۱۳.۸ درصد)، ۲.۴ واحد درصد افزایش داشته است.

خدمات حوزه «جا و غذا» صدرنشین و «ارتباطات و اطلاعات» در قعر

به عبارتی، میانگین قیمت دریافتی توسط ارائه‌دهندگان خدمات به ازای تولید خدماتشان در داخل کشور، در فصل تابستان ۱۴۰۱ نسبت به فصل قبل، ۱۶.۲ درصد افزایش دارد. در این فصل بیش‌ترین تورم فصلی با ۳۰.۷ درصد مربوط به گروه "فعالیت‌های خدماتی مربوط به تامین جا و غذا" و کمترین تورم فصلی با ۴.۸ درصد مربوط به گروه "اطلاعات و ارتباطات" است.

همچنین درصد تغییرات شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات نسبت به فصل مشابه سال قبل (تورم نقطه به نقطه) در فصل تابستان امسال ۵۶.۱ درصد بوده که در مقایسه با همین اطلاع در فصل قبل (۴۹.۴ درصد)، ۶.۷ واحد درصد افزایش داشته است.

به عبارتی، میانگین قیمت دریافتی توسط ارائه‌دهندگان خدمات به ازای تولید خدماتشان در داخل کشور، در چهار فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱ نسبت به دوره مشابه سال قبل، ۴۹.۷ درصد افزایش داشته است.

در این فصل بیش‌ترین تورم سالانه با ۹۶.۴ درصد مربوط به گروه "فعالیت‌های خدماتی مربوط به تامین جا و غذا" و کمترین تورم سالانه با ۲۵.۵ درصد مربوط به گروه "اطلاعات و ارتباطات" است.

افزایش دارد. در این فصل بیش‌ترین تورم نقطه به نقطه، با ۱۱۷.۱ درصد مربوط به گروه "فعالیت‌های خدماتی مربوط به تامین جا و غذا" و کمترین تورم نقطه به نقطه با ۲۵.۸ درصد، مربوط به گروه "اطلاعات و ارتباطات" است.

در فصل تابستان ۱۴۰۱، درصد تغییرات شاخص قیمت تولیدکننده بخش‌های خدمات در چهار فصل منتهی به تابستان امسال نسبت به مدت مشابه در سال قبل ۴۹.۷ درصد است که در مقایسه به همین اطلاع در فصل قبل (۴۷.۳ درصد)، ۲.۴ واحد درصد افزایش داشته است.

به عبارتی، میانگین قیمت دریافتی توسط ارائه‌دهندگان خدمات به ازای تولید خدماتشان در داخل کشور، در چهار فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱ نسبت به دوره مشابه سال قبل (۴۹.۴ درصد)، ۶.۷ واحد درصد افزایش داشته است.

به عبارتی، میانگین قیمت دریافتی توسط ارائه‌دهندگان خدمات به ازای تولید خدماتشان در داخل کشور، در فصل تابستان ۱۴۰۱ نسبت به فصل دوره مشابه سال قبل، ۵۶.۱ درصد

یک مقام کارگری عنوان کرد

خواسته کارگران کنترل تورم است نه افزایش حقوق

رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی با بیان اینکه خواسته کارگران کنترل نرخ تورم و رشد نقدینگی است و دنبال افزایش حقوق نیستند، بر ضرورت حفظ قدرت خرید خانوارهای کارگری تاکید کرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، فتح الله بیات درباره ایجاد عدالت در پرداخت حقوق و دستمزد به عنوان یکی از دغدغه‌های مهم دولت، ابراز عقیده کرد و گفت: در بحث حقوق و دستمزد انتظار این است که هر تصمیمی که راجع به بیمه شدگان تامین اجتماعی، بازنشستگان و صندوق تامین اجتماعی گرفته می‌شود، با رعایت اصل سه جانبه گرایی باشد و نماینده کارگر و کارفرما و دولت و هر سه ضلع شرکای اجتماعی در آن حضور داشته باشند نه اینکه بدون حضور نمایندگان طرفین، تصمیم گرفته و ابلاغ شود و بعدها چالش‌ها و مشکلات بسیار را شاهد باشیم.

وی با اشاره به فرایند تعیین حقوق و دستمزد کارگران، گفت: شورای عالی کار سال گذشته سبد معیشت کارگران را حدود ۹ میلیون تومان تعریف کرد که البته این سبد معیشتی همان زمان هم اشکال داشت و کامل نبود ولی با وجود تعیین رقم در کمیته مزد در بهترین حالت حقوق و دریافتی کارگران به ۶ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسید که با حدود ۹ میلیون تومان فاصله داشت.

به گفته رئیس اتحادیه کارگران قراردادی و پیمانی، علیرغم آنکه حداقل دستمزد ۱۴۰۱ کارگران، ۵۷ درصد افزایش پیدا کرد ولی با احتساب مزایای جانبی و بن خواربار و حق اولاد به ۶ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان رسید که به دلیل افزایش هزینه‌ها و تغییر نرخ بسیاری از اقلام، افزایش ۵۷ درصدی عملا از ماه دوم سال خنثی شد و قدرت خرید خانوارهای کارگری به تدریج کاهش یافت.

بیات درعین حال به لایحه متناسب‌سازی حقوق کارمندان دولت و بازنشستگان کشوری و لشگری اشاره کرد و افزود: اینکه دولت پذیرفت افزایش حقوق در نیمه دوم سال برای کارمندان و بازنشستگان کشوری و لشگری انجام شود نشان می‌دهد که حقوق و دستمزد فعلی کفاف هزینه‌های زندگی را نمی دهد. در شرایطی که امکان مهار تورم وجود نداشته باشد، نمی توان به این بهانه دستمزدها را ترمیم نکرد.

وی در پایان بر ضرورت حفظ قدرت خرید کارگران تاکید کرد و گفت: کارگران هیچگاه دنبال افزایش حقوق و دستمزد نبودند، چون هر زمان که دستمزدها افزایش یافته از آن طرف کالاها با تغییر قیمت مواجه شده است و تورم بر سبد معیشت کارگران تاثیر گذار بوده است، بنابراین بهترین حالت این است که رشد افزایش نقدینگی و نرخ تورم را کنترل کنیم و قدرت خرید جامعه به خصوص کارگران حفظ شود.

دبیر کل انجمن صنایع لوازم خانگی:

توافق با اوراسیا می تواند صادرات را افزایش دهد

دبیر کل انجمن صنایع لوازم خانگی ایران با بیان اینکه توافق با اوراسیا به شرط برنامه‌ریزی درست منجر به افزایش صادرات می‌شود، گفت که برای جلوگیری از ورود لوازم خانگی از سایر کشورها با این توافق، باید بر اصالت کالا هوشمندانه نظارت کرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، اخیرا رئیس سازمان توسعه تجارت گفته بود که با دریافت مصوبه سران قوا، ممنوعیت‌های واردات ایران در رابطه با کشورهای اوراسیا، لغو خواهد شد.

در رابطه با تاثیر این موضوع بر واردات و صادرات لوازم خانگی، عباس هاشمی در گفت‌وگو با ایسنا، اظهار کرد: این موضوع در حوزه لوازم خانگی هم مطرح شده، اما قرار است به شکل تهاتر و تعرفه‌های ترجیحی بین کشورها انجام شود. برای تجارت با اوراسیا قرار است تعرفه‌ها در برخی موارد صفر شود.

وی افزود: با توجه به اینکه کشورهای اوراسیا در حوزه لوازم خانگی و به خصوص اجزا و قطعات خیلی صاحب نام نیستند، این توافق نامه به نفع کشور خواهد بود. به عبارت دقیق‌تر صفر شدن تعرفه‌های ترجیحی با کشورهای اوراسیا در قطعات لوازم خانگی می‌تواند منجر به افزایش صادرات شود.

همچنین به گفته دبیر انجمن صنایع لوازم خانگی به دلیل تحریم‌های غرب، خیلی از برندهای معتبر لوازم خانگی از این کشورها خارج شدند و با توجه به این جای خالی، می‌توان در کشورهای اوراسیا نفوذ و طی دو تا سه سال برنامه ریزی جا خوش کرد. بنابراین در حوزه لوازم خانگی امکان کاهش یا صفر شدن تعرفه‌ها وجود دارد.

هاشمی در پاسخ به اینکه آیا با این توافق احتمال واردات لوازم خانگی برندهای معروف از کشورهای اوراسیا به ایران وجود دارد؟ تصریح کرد: یکی از اصول مورد توافق در حوزه تعرفه ترجیحی این است که اصالت کالا باید برای کشور طرف قرارداد باشد. باید هوشمندانه بر این موضوع نظارت کرد و اجازه نداد حتی که کالایی اصالت آن در کشور طرف قرارداد هست، از کشور دیگری وارد شده باشد.

وی همچنین در پاسخ به اینکه این توافقنامه چقدر ظرفیت افزایش صادرات برای کشور ایجاد خواهد کرد؟ گفت: بازار اوراسیا بازار بزرگی است، با توجه به جمعیت، بازار منطقه میلیاردها دلار امکان صادرات دارد. حاکمیت و سازمان توسعه تجارت باید برنامه‌ریزی درستی داشته باشد و کمک کنند تا هوشمندانه بهره‌برداری کنیم. در این شرایط ایران می‌تواند حضور موثری در حوزه لوازم خانگی داشته باشد.

بحران اقتصادی در ترکیه؛ افزایش ۸۵ درصدی اجاره ها

آمارهای غیررسمی حاکی از آن است که نرخ تورم واقعی در ترکیه نزدیک به ۲۰۰ درصد است اما با این حال دولت اردوغان نسبت به بالا بردن نرخ بهره مقاومت‌می کند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از نیوزبیت کوین، ترکیه به عنوان یک کشور بین قاره‌ای مدت‌هاست که با بحران اقتصادی مواجه بوده، به گونه‌ای در روز ۳ نوامبر اداره آمار ترکیه گزارش داد که نرخ تورم در این کشور به ۸۵.۵ درصد رسیده است.

گزارشات بعدی نشان داد هزینه زندگی در ترکیه به شدت افزایش یافته و به عنوان مثال قیمت مواد غذایی در این کشور در فاصله یک سال دو برابر شده است. هزینه رهن و اجاره خانه هم برای مردم ترکیه ۸۵ درصد بالاتر رفته است.

در روز ۲۰ اکتبر سال جاری بانک مرکزی ترکیه در راستای اجرای سیاست‌های اقتصادی رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور این کشور نرخ بهره را ۱.۵ درصد دیگر پایین آورد. این سومین ماه پیاپی بود که بانک مرکزی ترکیه نرخ بهره در این کشور را کاهش می‌دهد. اردوغان هم می‌گوید نرخ بهره دشمن ترکیه است.

رئیس‌جمهور ترکیه در اواخر ماه سپتامبر گفته بود که بزرگ‌ترین جنگ وی علیه نرخ بهره است و بزرگ‌ترین دشمن وی هم همین نرخ بهره بانکی است. علیرغم شدت گرفتن تورم اما اردوغان همچنان مصر به کاهش نرخ بهره بانکی در ترکیه است.

اخیراً صندوق بین‌المللی پول از ترکیه خواسته که نرخ بهره را افزایش دهد و گفته می‌شود هیأتی از این صندوق به آنکارا و استانبول سفر کرده تا در پس رودررو شدن بخش خصوصی و دولتی ترکیه برای بحران اقتصادی در این کشور چاره‌ای بیندیشند.

صندوق بین‌المللی پول در گزارش اولیه خود اعلام کرده سیاست کاهش نرخ بهره که در اواخر سال ۲۰۲۱ اوج گرفته است، باعث شدت گرفتن آسیب‌پذیرهای اقتصادی ترکیه شده و در کنار افزایش تورم و کاهش ارزش لیر شرایط را در این کشور بدتر کرده است.

هیأت کارشناسی صندوق بین‌المللی پول توصیه کرده که در قدم اول نرخ بهره توسط بانک مرکزی ترکیه افزایش یافته و در قدم بعد استقلال این بانک تقویت شود. چنین اقداماتی به کاهش پایدارتر تورم کمک خواهد کرد. علیرغم اطلاعات منتشرشده از سوی اداره آمار ترکیه اما کارشناسان و مؤسسات غیردولتی آمارهای متفاوتی را نسبت به تورم در این کشور ارائه داده‌اند به گونه‌ای که کارشناسان مؤسسه تحقیقات تورم اعلام کرده‌اند که میزان واقعی افزایش قیمت‌ها در ترکیه بیش از ۱۸۵ درصد بوده است.

یادداشت

زیر سر پول است (بخش اول)

جمله‌ای با عنوان «همه‌اش زیر سر پول است» برای بیان مختصر موضوعاتی از قبیل اینکه ملل‌دوزی یا مادیات، اسباب بسیاری از کژی‌های رفتار افراد جامعه با همدیگر است یا بی‌پولی اسباب گرفتاری‌های بسیاری در زندگی افراد است در میان عامه پرکاربرد است. اکنون با تعبیر و تفسیری از جنس اقتصاد کلان می‌توان همین جمله را به کار برد و گفت: «بخش عمده مشکلات اقتصاد کلان زیر سر پول است»، به این معنی که مدیریت نامناسب پدیده پول و بانک در یک جامعه عامل بسیاری از مصائب اقتصاد کلان است که نتیجه نهایی آن کاهش رفاه اجتماعی نسبت به حالتی است که این مدیریت مناسب انجام شود.

جمله فوق‌الذکر توصیفی قابل قبول از وضعیت اقتصاد ایران است. با این حال، باید یادآور شد که اساساً بدون ابداع و تکامل پول نوین امکان توسعه اقتصادی وجود نداشت و در واقع خود توسعه اقتصادی هم زیر سر پول است (علاقه‌مندان به نقش ابداع پول در فرآیند توسعه اقتصادی می‌توانند به کتاب «پول» تالیف نویسنده مراجعه کنند). اما آنچه در این نوشته بر آن متمرکز می‌شویم، نقش مدیریت نامناسب پدیده پول در ایجاد مصائب اقتصاد کلان و در نتیجه ایجاد ناخشنودی اجتماعی و پیامدهای آن است.

ایران از شروع دهه ۱۳۵۰ انواعی از تحولات و همچنین ناخشنودی‌ها و تنش‌های اجتماعی را تجربه کرده است که مهم‌ترین آنها پیروزی انقلاب در سال ۱۳۵۷ بوده است. شاید غیر از تنش‌های سال‌های اول بعد از پیروزی انقلاب که نزاع ایدئولوژیک در آن مسلط و برنگ بود، در بقیه موارد نامطلوب بودن وضعیت اقتصادی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بازیگر اصلی بوده است (گرچه عینک یک اقتصاددانِ خوانده ممکن است دارای این نقص باشد که قادر به تحلیل همه ابعاد این تحولات و تنش‌ها نباشد). اگر اصل قلت را مبنا قرار دهیم و بر عامل محوری شکل‌دهنده دشواری اقتصادی و لذا ناخشنودی اجتماعی متمرکز شویم، به منهم اصلی یعنی تورم بالا و بی‌ثبات در طول پنج دهه می‌رسیم که ایران را تبدیل به یکی از کروردداران تداوم تورم بالای دورقمی کرده است. واضح است که بر اساس نگاه متعارف اقتصاددانان به رفاه اجتماعی، آنچه رفاه اجتماعی را کاهش می‌دهد و لذا ناخشنودی اجتماعی را می‌افزاید تورم بالا و رشد اقتصادی پایین است. اما در علم اقتصاد اثبات می‌شود که تورم‌های بالا و بی‌ثبات از طریق کاهش نرخ انباشت انواع سرمایه (سرمایه فیزیکی، سرمایه انسانی، سرمایه دانشی، سرمایه اجتماعی، و سرمایه نهادی) سبب کاهش رشد اقتصادی نیز می‌شود و حداقل داده‌های اقتصاد ایران با این ادعا ناسازگاری نشان نمی‌دهد. در عین حال، می‌توان نشان داد که تورم بالا و بی‌ثبات و نیروهایی که این تورم بالا و بی‌ثبات را شکل می‌دهد در ناعادلانه کردن توزیع درآمد، بالا نگه داشتن متوسط نرخ بیکاری و عوارض اجتماعی آن، در کاهش شادی اجتماعی و بسیاری موارد دیگر به‌طور مستقیم و غیرمستقیم نقش دارد. گرچه ایران ابرتورم را تجربه نکرده است، اما به نظر می‌رسد که تداوم تورم دورقمی در حدود پنج دهه احتمالاً زیان اجتماعی بالاتری از ابرتورم دربردداشته است؛ زیرا ابرتورم به‌طور خودکار اراده اجتماعی و سیاسی لازم را برای توقف آن فراهم می‌آورد در حالی که تورم‌های دورقمی مشابه آنچه در ایران رخ داده است، چنین اراده‌ای را الزاماً نمی‌آفریند.

اما اگر تمرکز را بر تورم به‌عنوان متهم اصلی شکل‌دهنده ناخشنودی اجتماعی قرار دهیم، بلافاصله به متهم مل دهنده تورم می‌رسیم و آن هم تداوم رشد بالای حجم پول و نقدینگی بسیار فراتر از توان تولید کالاها و خدمات در اقتصاد ایران در طول پنج دهه گذشته است. اما اگر موضوع در این حد تقلیل می‌یابد، ظاهراً باید درمان آن آسان باشد؛ به این معنی که کافی است نهاد سیاستگذار پولی (بانک‌مرکزی) رویه خود را تغییر دهد و اجازه ندهد رشد حجم پول و نقدینگی فراتر از رشد توان تولید کالاها و خدمات اقتصاد باشد. همان‌طور که اکثریت قریب به اتفاق کشورها تا قبل از جهش تورمی حدود یک سال و نیم اخیر توفیق قابل قبول در انجام آن داشته‌اند. این نگاهی است که برخی از ما اقتصاددانان خوانده‌ها داریم و چنین می‌پنداریم که با اضافه کردن بندی تحت عنوان استقلال بانک مرکزی مساله تورم بالا و دورقمی خاتمه می‌یابد و همچنین نگاهی است که حتی در مواردی اجزای دولت در طول دهه‌ها داشته‌اند و همکار خود یعنی رئیس بانک‌مرکزی را بابت عدم مهار رشد نقدینگی و تورم مورد انتقاد قرار می‌داده‌اند.

اما هنگامی که بر منهم ورای تورم بالا و دورقمی یعنی رشد بالای حجم پول و نقدینگی متمرکز می‌شویم و کندوکاو می‌کنیم و مخصوصاً هنگامی که با وجود راحل به ظاهر شناخته‌شده برای تورم همچنان با تورم بالا و بی‌ثبات دست به گریبان هستیم، به منهم نهایی می‌رسیم و آن چیزی نیست جز قول و وعده ایجاد توان خرج کردن و رفاه فراتر از توان ایجاد رفاه و لذا پذیرش نارزاری در کل اقتصاد با اتکای به خلق پول. به عبارت دیگر، اگر تورم بالا و بی‌ثبات را عامل بسیاری از دشواری‌ها و کژی‌های اقتصاد کلان می‌دانیم و اگر تورم بالا و بی‌ثبات را ناشی از تداوم رشد بالای حجم پول و نقدینگی می‌دانیم و اگر دارای این دانش هستیم و حتی به ظاهر مجهز به راحل هستیم و حتی اجماع بالا درباره علت و درمان داریم ولی ناتوان از درمان هستیم، آن‌گاه باید به‌طور طبیعی به این نتیجه برسیم که منهم اصلی ورای تداوم رشد بالای حجم پول و نقدینگی و لذا تورم بالا و بی‌ثبات و لذا ناخشنودی اجتماعی، نحوه نگاه ما و نحوه پرداختن ما و نحوه برخورد ما به موضوع پول و نحوه مدیریت پول توسط ماست.

اما منظور از نحوه برخورد و پرداختن به پول و مدیریت پول به‌عنوان علت‌العلل و اعم‌الامراض اقتصادی چیست؟ در تحلیل متعارف، چنین ادعا می‌شود که دولت بر اثر ناتوانی در کنترل هزینه و ناتوانی درایجاد منابع درآمدی از نوع مالیات، دچار کسری بودجه می‌شود و برای تامین کسری بودجه به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به منابع بانک‌مرکزی متوسل می‌شود که نتیجه آن رشد پایه پولی است و با رشد پایه پولی نیز حجم نقدینگی رشد می‌کند و این گونه نیروی تورمی را شکل می‌دهد. طبیعی است که در این نوع نگاه هرچه شدت کسری بودجه بیشتر باشد، رشد پایه پولی و حجم نقدینگی بیشتر است و نیروی تورمی نیز شدیدتر است. بنابراین این نوع نگاه، بد مدیریت کردن پول و بد برخورد کردن با پدیده پول را به مساله کسری بودجه دولت تقلیل می‌دهد.

گرچه مساله کسری بودجه دولت در تعریف متعارف آن از مهم‌ترین تاترازی‌های اقتصاد است و به‌طور طبیعی شدت کسری بودجه از عوامل مهم شکل دادن رشد بالای نقدینگی و لذا تورم است.

دکتر تیمور رحمانی
عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران
Alborz.payam@gmail.com